

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

Ne sede vacante aliquid innovetur. Titulus IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61552)

c. si à sede de prab. in 6. Decretum super beneficio incerto non inficit titulum, & possessionem, Franc. in c. 1. §. ex part. num. 7. & 8. hoc tit. in 6. qui declarat quando decretum sit appositum super certo, vel incerto beneficio c. si pauper & ibi Franc. & Can. & prab. in 6. ex quo infertur, quod decretum appositum in indulto conferendi concessio Cardinalibus, vel aliis non inficit neque titulum, neque possessionem provisi ab ordinario; Clem. 1. hoc tit. & ibi gloss. & Can. Cassad. decis. 1. & 2. de restit. spol. Rot. divers. decis. 72 lib. 1. par. 3. d. c. 1. §. sub iunctum in fin hoc tit. in 6. & ibi gloss. in verb. reservari, quodque in decreta in revocatoriis expectatarum, facultatum resignanti, ac similium gratiarum non officiant agenti spolio, quominus dicatur habere titulum coloratum, Mohed. decis. 13. de rest. spol. Rot. divers. decis. 71. num. 5. part. 3. lib. 1. per d. c. 1. §. sub iunctum hoc tit. in 6. ac quod decretum regularum Cancellariæ non inficit possessionem, Achill. decis. 8. de rest. spol. d. c. 1. §. sub iunctum, neque discolorat titulum, Achill. decis. 13. de rest. spol. d. c. 1. §. sub iunctum, præterquam in regula Cancellariæ reservatoria mensium, Cassad. dec. 1. de rest. spol. Gonz. in d. reg. Cancell. reserv. mens. gl. 67. num. 29. & seqq. & num. 41. & seqq. Greg. 15. decis. 123. numer. 5. de regula de annali, Cassad. decis. 12. super reg. Cancell. Achar. decis. 2. super reg. Cancell. in genere. De reliquis effectibus decreti vide Folin. in c. caterum. num. 19. & seqq. de rescript. Cassad. decis. 3. de decretis in reservat. Anchar. in c. 1. hoc tit. in 6. num. 7. & 8. & ibi Canon. Gonzal. super regul. Cancell. reservat. uens. & gloss. 67. numer. 50. & seqq.

42. Habens indultum † conferendi beneficia qualitercumque vacantia, non potest conferre beneficia reservata, Rot. dec. 3. de off. leg. in nov. Rot. decis. 29. de prab. in nov. c. dudum c. quamvis el. 2. de prab. in 6. quod si indulto de-

tur potestas conferendi beneficia reservata, tunc potest conferre beneficia generaliter, & specialiter reservata, Rot. decis. 4. de prab. in nov. c. olim de verb. sig. c. cum dilectus de donat. etiam ex duplici reservatione, Bellam. decis. 425. Pan. in c. at si clerici §. de adulterio num. 11. de iudic. & ibi Can. In sim. l. beneficium num. 31. & seqq. plures cumulans ff. de constit. Princip. quia indultum contra concedentem latissime est interpretandum, c. olim de verb. sig. c. cum dilectus de donat. præterquam vacantia in Curia, sive per obitum, sive aliter vacent, Rot. d. decis. 4. de prab. in nov. Mand. de sign. grat. tit. indultum conferendi beneficia reservata vers. nonnunquam, & vers. seq. An. de falcon. de reserv. in 6. ff. in 4. qu. princ. n. 12. Rot. decis. 17. de prab. in antiq.

Ne sede vacante aliquid innovetur.

Titulus IX.

S Y M M A R I A.

- 1 Sedis appellatione venit Episcopalis, Abbatialis, Regularis pralatura cuiuslibet collegiata ecclesie inferioris, ac etiam titulus Cardinalitius.
- 2 Papa mortuo collegium cardinalium non debet se intromittere nisi de provisione.
- 3 Sedes quando dicatur vacare.
- 4 Capitulum sede vacante etiam si bona pralati & capituli sint distincta succedit in administratione spiritualium & temporalium & in iurisdictione quam potest exercere per se vel alium ac etiam succedit in iis qua sunt ordinis episcopalis & consecrationis qua debet exercere per alium episcopum.
- 5 Quenam transeant in capitulum singulariter enumerantur.
- 6 Non succedit in iurisdictione competentis episcopo

Nnnn 3

episcopo

- episcopo de iure speciali vel ex delegatione etiam facta auctoritate canonis.
- 7 Neque in iurisdictione competenti iure directi Domini aut ex privilegio.
  - 8 Capitulum sede vacante inventarium rerum quæ reperta fuerint, describit.
  - 9 Decernit unum vel plures œconomos.
  - 10 Officialem sive vicarium idoneum infra octo dies post mortem episcopi constituit.
  - 11 Dat confessorem sive penitentiarium qui in casibus episcopo reservatis absolvit.
  - 12 Dictique œconomus, vicarius, & quicumque officialis sede vacante, constituti, tenentur episcopo ad eundem ecclesiam promoti reddere rationem.
  - 13 Capitulum sede vacante infra annum à die vacationis non potest dare liberas dimissiones nisi archiepiscopi.
  - 14 Non succedit in rebus aut iuribus episcopalibus in iudicium etiam defendendo deducendis.
  - 15 Neque in rebus aut iuribus ecclesia in contractum vel stipulationem deducendis.
  - 16 Non succedit in collatione libera & voluntaria pertinente ad episcopum duntaxat vel spectante ad episcopum de consilio vel assensu capituli.
  - 17 Excipe, quia collationes beneficiorum necessarias capitulum facere potest, & ratos alios casus hic enumeratos.
  - 18 Non succedit in presentatione seu electione spectante ad episcopum.
  - 19 Sede vacante status ecclesia mutari non potest.
  - 20 Visitator à Romano pontifice ecclesia cathedrali vacanti deputatus administrationem legitimam habet temporalium & spiritualium, confert beneficia ad episcopi collationem spectantia.

SEDE vacante Capitulum non succedit in collationibus beneficiorum, ideo

subiicitur generalis rubrica. Ne sede vacante & c. quæ est concepta negative, & ponit orationem perfectam, ut ex ea argui possit, quod nihil potest innovari sede vacante, in præjudicium ipsius sedis, nisi expresso iure caveatur, *Felin. in rub. ut lis. non contest. & c. Boich. in præem. decret. in verb. Rex pacificus n. 5. 6. & 7.* Appellatione sedis ꝑ venit episcopalis, c. illa hoc tit. abbatialis, c. cum dilectus de consuet. c. 2. de integ. rest. regularis, c. quia sape de elect. in 6. Pan. in c. fin. n. 9. de stat. Mon. nisi Abbas deponatur propter dilapidationem, aut aliam culpam suam, à dicecesano ad denunciationem visitorum, quo casu interea monasterio datur idoneus administrator, donec ipsi fuerit de Abbate provisum, c. fin. si autem dilapidator. & ibi Pan. n. 8. & 9. & Can. de stat. Monach. Prælatūra cuiuslibet collegiata ecclesiæ inferioris, ac etiam Cardinalatus, quia potestas competens episcopo, abbati, prælato, ac etiam Cardinali, sede vacante, transit in Capitulum, exceptis iis, quæ non possunt explicari sede vacante: c. de his. qua. & ibi post gl. fin. Pan. n. 2. c. cum de maior. & obed. c. ad abolendam 1. resp. de hæret. Imol. in c. 1. num. 14. hoc tit. Mortuo Papa ꝑ collegium Cardinalium non succedit in iurisdictione, & non debet se introumittere, nisi de provisione, & in quantum à iure permittitur, gloss. in c. 1. in verbo sede vacante, de schism. in 6. & ibi Can. Franc. Marc. de. 1299. part. 1. Clem. 2. in fin. prin. de elect. Dicitur sedes ꝑ vacare per mortem naturalem, vel civilem episcopi, & per eius captivitatem à paganis, schismaticis, hæreticis, c. si Episcopus de suppl. neglig. prælat. in 6. & ibi gl. in verbo à paganis, & in verbo mortem. ab hostibus fidelibus, & piratis: Franc. in d. c. si Episcopus n. 2. & regula est, quod capitulum ꝑ etiam si bona prælati, & capituli sint diuisa, Franc. in c. unio in fin. de maior. & obed. in 6. succedit in administratione.

nistracione spiritualium, & temporalium, ac jurisdictione, c. si Episcopus, & c. Ecclesia, de suppl. neglig. pral. in 6. c. 1. de constit. in 6. c. cum olim de maior. & obed. c. unico eod. in 6. etiam in re feudali, Gaill. observ. 30. n. 10. & seqq. lib. 1. Galli dicunt succedere dominum feudi. Franc. Mart. decis. 46. part. 2. & decis. 367. ead. part. 2. & decis. 95. & seq. part. 1. quam potest exercere per se, vel alium non Episcopum, & indistincte in Germania in civilibus, se de vacante, sortitur forum in Camera Imperiali, quia vices episcopi, & principis gerit, & processus cum novo electo Episcopo continuatur, Gaill. d. observ. 30. num. 10. & seqq. lib. 1. idem de pignor. c. 7. num. 5. ac etiam succedit in ius, quae sunt ordinis episcopalis, & consecrationis, quae debet exercere per alium episcopum, quem ad hoc invitabit cum cautela studio, id est, protestatione, quod per hoc nihil juris ipsi episcopo acquiratur, c. Pontifices 7. quest. 1. gloss. in cap. si Episcopus in verbo spiritualibus de suppl. neglig. pral. in 6. c. fin. 65. dist. & ibi gl. in verbo convocet. Pan. in c. his que num. 3. de maior. & obed. Transit in capitulum jurisdictione etiam competens episcopo de consuetudine, & ex prorogatione, seu extensione jurisdictionis ordinariae factae per legem, sive canonem, c. ad abolendam in princ. ibi, vel clerici ipsi sed vac. juncto §. fin. de haeret. & ibi Host. in fin. & Can. licet Ioan. Andr. aliter ibidem sentiat. 10. Monach. in c. 1. sub num. 3. de maior. & obed. in 6. c. irrefragabili §. ceterum, & ibi gl. in verbo super hoc delegatus de off. ord. etiam cum verbis, auctoritate apostolica concedimus facultatem, quae non faciunt jurisdictionem delegatam, c. cum aliquibus, & ibi gl. in verbo concedimus facultatem de rescript. in 6. & Can. necnon ex remotione obstaculi exemptionis, Clem. 1. de testam. Clem. 1. de sepult. Vital. in d. Clem. 1. de testam. num. 45. & seqq.

Imol. n. 12. & 13. & Zab. in princ. plures similes casus cumular. quia eadem ratio debet esse in additamento, quae in principali, Pan. in c. cum olim, in decima quest. de maior. & obed. confirmat electiones, & cognoscit tanquam Episcopus de objectis contra electum, & formam electionis, d. c. cum olim, & ibi gloss. fin. & Can. de maior. & obed. etiam si dictae electiones fuerint factae ab ipso meto capitulo ad praeposituram, & decanatum, vacantes in ipsa cathedrali Ecclesia. Etenim Canonici, in eo quod Canonici, sunt inferiores, in eo quod capitulum representat Episcopum, sunt superiores, d. c. si Episcopus, & ibi glo. in verbo debet facis c. penult. de appell. in 6. & ibi not. instituit praesentatos a patronis, c. 1. de instit. in 6. quia confirmatio, & institutio non est donatio, imo est necessaria, & debita, si electus & praesentatus est idoneus, c. postquam de elect. c. docerimus 16. quest. 1. & sunt jurisdictionis necessariae, Pan. in c. illa n. 6. hoc tit. & in d. c. cum olim post n. 2. gl. fin. in c. his que, de maior. & obed. absolvit excommunicatos sive a jure, sive ab homine, d. c. unico, de maior. & obed. judicat corrigit, excommunicat, c. ad abolendam 1. resp. de haeret. gloss. fin. in d. c. his que de maior. & obed. dispensat in casibus Episcopo permissis, Anch. in c. 1. n. 7. hoc tit. Franc. in c. cum ex eo sub nu. 3. de elect. in 6. facit perpetua statuta circa correctionem criminum, & morum reformationem distringentia totam diocesim, Pan. in d. c. cum olim in 7. quest. Anch. in c. 1. n. 6. hoc tit. quia statuere dependet a jurisdictione, c. fin. de const. in 6. privat beneficiis propter crimen, vel aliam iustam causam, Rota decis. 6. de rer. perm. in nov. vers. cum igitur capitulum & c. cap. his que in fin. & ibi gloss. fin. & Can. de maior. & obed. interponit auctoritatem permutationi beneficiorum, gloss. in Clem. unica de rer. permut. in verba

verbo conferantur, & ibi Canon. admittit resignationem beneficiorum spectantium ad institutionem episcopi, Rot. decis. 6. de rer. permut. in nov. c. 1. de instit. in 6. sed non potest interponere auctoritatem permutationi, aut admittere resignationem beneficiorum spectantium ad electionem, præsentationem, vel collationem solius episcopi, Put. decis. 320. lib. 2. Put. decis. 35. de præb. Clem. an. & ibi gl. pen. de rer. permut. & Can. quia in illis capitulum non succedit directe, c. unico hoc tit. in 6. ergo nec indirecte per viam permutationis se impedire debet, c. cum quid ff. de reg. jur. in 6. si vero Episcopus una cum capitulo haberet facere præfata, cum capitulo tunc possit eligere, præsentare, conferre, c. unico hoc tit. in sexto, dicitur infra hoc tit. poterit ut capitulum consentire, & ut episcopus auctorizare: glo. pen. in d. clem. unic. de rer. permut. approbata ibidem per Zab. num. 17. & Can. communiter Imol. numer. xj. constituit æconomum in beneficiis vacantibus spectantibus ad collationem solius episcopi, tam respectu onerum, quam rerum gubernandarum, donec eis fuerit provisum de Rectore, Pan. in c. illa, sub num. 4. hoc tit. & in c. fin. de stat. Monach. numer. 8. & 9. idem in c. bona numer. 13. & seq. de appell. & ibi Franc. in princ. nec non in parochialibus ecclesiis vacantibus, quas in commendam conferre non potest, quod olim capitulo erat permissum, Pan. in c. bona numer. 13. de appell. Pan. in c. illa numer. 4. ne sed. vac. quia c. expedit 18. sess. 24. in Tridentino, sæpius exprimit, ac feriose, pluriesque repetit verbum Episcopus, gl. sing. in clem. 1. super verb. diæcesanis de iure patr. & ibi Can. Gemin. in c. duobus super gl. in verb. 1. præsentaverit de rescript. in 6. & ibi Franc. Cassad. decis. 16. numer. 7. & seqq. super reg. Cancell. Garc. in terminis nostris de benef. par. 5. c. 7. n. 81. circa fin. vers. movebat etiam ma-

xime. sed sede episcopali vacante potest capitulum, seu eius Vicarius, facete concursus ad Parochiales Ecclesias vacantes, & ad ipsum spectat abire munia illa omnia, quæ Concilium Tridentinum statuit obeunda ab Episcopo seu eius Vicario cum parochialis ecclesiæ vacatio contigerit, ex supra allegatis, Garc. de benef. part. 9. c. 2. num. 6. & seqq. licet, ut infra dicitur, parochialem ecclesiam in concursu conferre non possit: dat licentiam Clerico electo transundi ad ecclesiam alterius diocesis, Rot. decis. 6. num. 3. de rer. perm. in nov. Pan. in c. cum olim, vers. sed dubitatur 2. de maior. & obed. visitat totam diocesium, c. fin. de suppl. negl. præl. in 6. Pan. in d. c. cum olim in 4. dubit. gl. mag. in clem. 1. in verb. capituli de hæret. & ibi Can. quia visitatio fit ex necessitate juris, c. sopita de censib. c. inter cetera de off. ord. c. relata xj. quest. 1. Mar. Scin. late in c. qualiter & quando ei 2. num. 181. & plurib. seqq. de accus. licet contrarium Monach. in c. fin. num. 3. & seq. de suppl. negl. præl. in 6. & Prob. ibi numer. 1. distinguit, an visitatio competat episcopo jure communi, vel speciali, & generaliter prætermittis aliis pluribus casibus specialiter enumeratis per Io. Andr. & Franc. & Can. in cap. 1. de maior. & obed. in 6. Pan. in d. c. cum olim, de maior. & obed. succedit in jurisdictione competenti episcopo de jure communi & ordinario, sive ea sit voluntaria, sive contentiosa, Franc. in cap. 1. num. 4. in fin. de maior. & obed. in 6. Pan. in d. c. cum olim num. 2. late Garc. de benef. part. 5. c. 7. in princ. & num. 4. & per tot. sed non in jurisdictione competenti episcopo de jure speciali, Franc. in c. 1. §. ubi vero num. 1. hoc tit. in 6. vel ex delegatione, c. pastoralis §. præterea de off. ord. Rot. decis. 6. de off. deleg. in antiq. etiam facta auctoritate canonis: c. ad abolendam §. fin. & ibi Ioan. Andr. contra Hoff. nu. 14. in fin. & num. 15, & 16. Pan. in 16. Zab. &

Can. communiter de hered. Zab. in Clem. 2. in 4. quest. de stat. Monach. aliud enim est dari à jure jurisdictionem delegatam episcopo, ita ut procedat auctoritate Apostolica, & tanquam specialiter delegatus; & aliud est dari episcopo jurisdictionem in aliquibus casibus, quam alias non habebat extendenda ejus potestate ordinariam, c. cum olim & ibi Collect. num. 4. & xj. de major. & obed. Garc. de benef. part. 5. c. 7. num. 68. & seqq. Ioan. Franc. de Pavin. de off. & potest. c. sed vac. quest. 10. 1. part. princ. à num. 1. usque ad num. 6. in qua capitulum succedit sede vacante, ut supra dictum est; aut jure directi & domini, unde defendo non cognoscit, c. verum de for. compet. Franc. Marc. quest. 46. num. 10. part. 2. aut ex privilegio: c. sane de privil. Pan. in d. c. cum olim in fin. Franc. in c. 1. nu. 4. de major. & obed. in 6. Ratio diversitatis est, quia Capitulum succedit episcopo propter communionem, quæ est inter eos; sunt enim unum corpus; c. novit. c. quando de his que fi. à prel. & dignitas, ac jura ecclesiæ pariter possidentur per Episcopum, & Capitulum, c. dilecti, & ibi Innoc. de major. & obed. quæ rationes cessant in his, quæ competunt episcopo jure speciali, delegato, vel ex privilegio; nec Capitulum potest prætere scriptionem, in quibus non succedit jure communi, sede vacante, ut ea tunc exerceat, quia sede vacante non potest inchoari, currere, aut finire præscriptio; c. 1. & c. de 4. de presc. Rot. dec. 7. de rer. per mut. in nov. hinc est quod Capitulum, quando bona Prælati, & Capituli sunt distincta, Franc. in c. quia saepe in gloss. in verb. reservari de elect. in 6. sede vacante in sui præsentia & Inventarium rerum, quæ rerum, quæ repertæ fuerint, subtiliter describit, nulla specie, seu alio quolibet quasi profaciendi Inventarii labore sublato, c. clarissima tem c. non licet 2. 1. 2. quest. 2. decernit & unum, Summa in Decretal.

vel plures œconomos, quirerum ecclesiasticarum & proventuum vacationis tempore obvenientium, etiam ex jurisdictione, & sigillo Curie ecclesiasticæ, vel sæcularis, aut alias undecunque, Clem. si statutum de elect. Franc. Marc. quest. 46. num. 4. & 5. part. 2. curam gerant; quia omnia tam dimissa per episcopum, quam postea obvenientia vel in utilitatem ecclesiæ expendi, vel futuro debent successori reservari, c. hæc hujus placiti, & ibi gloss. in verb. conservare, c. de laicis, & ibi Archid. num. 4. & Can. & illud, & 16. DD. 12. quest. 2. qui vero ea occupare, inter se dividere, aut consumere præsumperint, eo ipso sunt, & tamdiu manet ab officio, & quibuscumque beneficiis, etiam in aliis ecclesiis obtentis, suspensi, donec plene restituerint, quicquid de supradictis bonis perceperint, c. quia saepe, & ibi gloss. in verb. beneficiis quibuscumque de elect. in 6. Clem. statutum de elect. exceptis singularibus personis, ad quas ratione dignitatum, quas obtinent, jurisdictione cum ejus emolumento devolvitur, d. Clem. statutum §. ceterum de elect. Eadem observare tenetur, quando bona sunt communia, tunc enim administratio eorum spectat ad Capitulum, vel Conventum, c. 2. de in integr. rest. c. 1. hoc rit. & ibi Inn. clem. statutum, & ibi gloss. in verb. dimissis de elect. sed si tempore vacationis male administrant, non incurrunt pœnam supradictam, licet mortaliter peccent; Franc. in d. c. quia saepe in gloss. super verb. reservari, & ibi Can. de elect. in 6. Item Capitulum & officialem seu Vicarium idoneum infra octo dies post mortem episcopi constituere, vel existentem confirmare tenetur; si secus factum fuerit, ad metropolitanum deputatio hujusmodi devolvitur, etsi ecclesia ipsa metropolitana, vel exempta fuerit, capitulumque, ut præfertur, negligens fuerit, tunc antiquior episcopus

- ex suffraganeis in metropolitana, & propinquior episcopus in exempta œconomum, & Vicarios idoneos constituit, c. *Capitulum*
- 11 *sess. 24.* dat confessorem † sive pœnitentiarum, qui in casibus episcopo reservatis absolvit, *Pan. in c. his qua in fi. & c. cum olim in fin. vers. quartodecimo de major. & obed. dictiq;*
- 12 œconomus † & Vicarius, & alii quicumque officiales, qui sede vacante fuerunt constituti, tenentur episcopo ad eandem ecclesiam promoti, de iis, quæ ad eum spectant, reddere rationem officiorum, jurisdictionis administrationis, & cuiuscumque eorum muneris, etsi deliquerint in eorum officio possunt ab eo puniri, etiamsi à Capitulo absolutionem & liberationem meruerint; Capitulum vero de scripturis ad ecclesiam pertinentibus reddit rationem, d. c. *Capitulum §. episcopus vers. sess. 24.* Ista regula, Capitulum sede vacante succedit in jurisdictione competenti episcopo jure proprio, & ordinario, recipit aliquot fallentias: Et primo non licet Capitulo, aut aliis quibuslibet in jurisdictione episcopi loco capituli sede vacante
- 13 succedentibus infra annum † à die vacationis dare ordinandi licentiam, aut litteras dimissoriales, sive reverentiales, nisi arctatis occasione beneficii recepti, sive recipiendi, c. *10. sess. 7. c. abbatibus sess. 23. per qua limitatur c. cum nullus in fin. princip. de temp. ordin. in 6. Garc. de benef. part. 5. c. 7. num. 91. usque ad fin.*
- 14 Secundo Capitulum † non succedit in rebus, aut juribus episcopalibus in iudicium etiam defendendo deducendis, c. *fin. & c. 1. hoc tit. & ibi Pan. num. 4. & Canon.* ideo iudicium habitum cum ecclesia sede vacante non tenet, c. *edoceri, & ibi gl. in verb. debeant de rescr. nam qui non potest alienare, non potest rem in iudicium deducere, l. air Prator ff. de jur. delib.* Signatura quoque sanctissimi Domini nostri solita est differre confirmationes privilegiorum, & alia tangentia jurisdictionem episcopalem, seu cathedralem ecclesiam, seu illius mensam, quæ ab ipsa petuntur, quando sedes episcopalis vacat, quousque sedes sit plena, *Mandos. de sign. grat. tit. confirmationes vers. in materiis tangentibus & c. c. 1. §. attendentes h. t. c. dudum §. quia vero, de reb. eccl. alien. in 6. Lap. alleg. 20. Pan. in c. verum de for. comp. n. 3. Tertio non succedit † in rebus, aut iuribus ecclesie in contractum, vel stipulationem deducendis; ipseque contractus est ipso jure nullus ex defectu potestatis capituli: c. 1. & ibi gl. in verb. sede vacante, vers. item si Canonici h. t. & ibi Pan. n. 8. & Can. in favorem ecclesie indultum est, ut episcopus noviter creatus possit illum contractum habere ratum, etiamsi sit alienationis, c. *si qua de rebus* 12. q. 2. Quarto non succedit † in collatione libera, & voluntaria beneficiorum pertinente ad episcopum dumtaxat, c. *illa h. t. Pan. in c. cum olim nu. 2. & ibi Can. post gl. de major. & obed. late Franc. Marc. q. 93. part. 1. vel spectante ad episcopum de Consilio, vel assensu capituli, quæ, licet alias inter prædicta magna sit differentia, c. cum olim, de arbit. c. cum in veteri de elect. Gonz. super reg. de mens. & alter. gl. 46. & gl. 47. sede vacante, vel episcopo suspenso, nisi sit in mora petendæ relaxationis, capitulum non confert, c. 1. §. 1. h. t. in 6. quia collatio est quædam donatio, c. *fin. de off. vic. in 6.* utitur enim prælatus quædam liberalitate, in quem vult conferendo, *relatum de præb.* tum quia collatio computatur inter fructus, *gl. fin. d. c. cum olim de major. & obed. & ibi Can. & liberalitas dispensandi fructus provenientes sede vacante non transit in capitulum, sed debent in utilitatem ecclesiarum expendi, vel futuris successoribus fideliter reservari: c. quia saepe contingit, de elect. in 6. c. hæc hujus placiti. c. non liceat 1. 12. q. 2. c. cum vos. de off. ord. sede itaque episco-***

episcopali vacante collatio beneficiorum spectat ad summum Pontificem, *Pan. in c. illa num. 3. hoc tit. reg. Canc. 2. §. ac etiam reseruat explicata per decis. 614. in recollect. per Farinac. par. 2. & ad visitatorem à Romano Pontifice ecclesie vacanti deputatum, c. fin. 17 §. fin. de suppl. neglig. pralat.* Excipe t̄ ab hac fallentia, quia collationes beneficiorum necessarias capitulum sede vacante facere potest, ut puta, mandatario, nominato per universitatem, aut debita certæ personæ, vel certo generi personarum, scilicet consanguineis fundatoris, licet secus sit cum in genere qualificatis personis, magis idoneo ex filiis patrimonialibus, aut in concursu ad parochiales ecclesias collatio est facienda, *Prob. ad Monach. in c. fin. sub num. 5. de off. Vic. in 6. Rebuff. in prax. part. 1. hoc tit. de devolut. n. 85. & 86. Put. decis. 99. num. 3. libr. 3. late Garc. de benef. part. 5. c. 7. num. 55. & seqq. & num. 66. & seqq. & num. 76. & seqq. qui referi Rotales decisiones.* Insuper quando ad episcopum, etiam ut prælatus, & capitulum pertinet communiter collatio beneficiorum, quia tunc mortuo episcopo, vel à collatione beneficiorum suspento, poterit capitulum vacantia conferre: idem poterit episcopus, si capitulum ab ipsa collatione suspendi contingat, vel singulariter omnes de capitulo excommunicari, *c. 1. in princ. hoc tit. in 6.* Item capitulum confert beneficia sede vacante, quando collatio spectat ad capitulum cum consilio episcopi, quia sublato de medio episcopo, consilium ab eo peti nequit, vel si egerit in remota, ita quod non possit ejus presentia in brevi haberi: *d. c. 1. §. fin. hoc tit. in 6. idē obtinet, si collatio spectat ad quemvis alium de Consilio Episcopi, ut mortuo Episcopo possit libere conferre, etiam non requisito capitulo Consilio, Franc. in d. c. 1. §. fin. num. 6. hoc tit. in 6. secus si conferre habeat*

de consensu Episcopi, etiam si sit periculum in mora & dato quod consensus obtineri non possit. *gl. in d. c. 1. §. fin. in verb. cum consilio episcopi, & ibi Franc. n. 6. in fi. & Can. hoc tit. in 6. gl. in c. si per te in verb. assensus de rescript. in 6. & ibi Can. quo casu quia conferre non possunt, non currit illis semestre tempus, c. quia diversitatem de concess. prab. c. fin. de elect. Præterea Capitulum sede vacante confert beneficia devoluta ad episcopum propter negligentiam, vel delictum inferiorum, *Pan. in c. illa sub num. 3. hoc tit. & ibi Can. Franc. in c. quamquam num. 4. de elect. in 6. & ibi Ioan. And. num. 1. Anchar. & Can.* tum quia devolutio pertinet ad jurisdictionem episcopalem, in qua Capitulum succedit; tum quia devolutio fit ad episcopum non favore sui, sed beneficii, ut ejus evitetur diuturnior vacatio. Quinto Capitulum eadem ratione non succedit in presentatione, seu electione spectante ad episcopum, *Specul. in tit. ne sede vacante in 3. forma libelli. Paul. de Citad. de jurepatr. art. 3. 6. part. num. 58. vers. trigesimo tertio quæro. Ioan. Franc. Pavin. de off. & potest. c. sed. vac. 5. q. 2. part. princ. sub n. 3. vers. sed an capitulum, & n. 4.**

Sede vacante t̄ status ecclesie murari non potest, *c. 1. hoc tit.* quia non est, qui jus ecclesie tueatur; potest ei donari, legari, & alia fieri non possunt ad ejus utilitatem, & si aliter diceretur, cederet in damnum, quod favore ecclesie est inductum, *l. quod favore C. de leg. & constit.* Visitator ab t̄ alio, quam à summo Pontifice ecclesie Cathedrali vacanti deputari non potest, qui administrationem legitimam temporalium, & spiritualium censetur habere, & ut dictum est confert beneficia ad collationem episcopi spectantia, *c. fin. in princ. & c. fin. de suppl. neglig. pralat.*

De iis, quæ fiunt à Prælato sine consensu capituli.

Titulus X.

SUMMARIÆ.

1. Episcopus & capitulum sunt unum corpus, episcopus caput, canonici membra.
2. Episcopi de negotiis ecclesiasticis, maxime de illis quæ spiritualia sunt, laicorum iudicio non disponunt.
3. Ad Episcopum & capitulum communiter & copulative pertinet administratio bonorum ecclesiæ.
4. Irrita est quavis alienatio rei ecclesiastica facta per episcopum absque collaudatione & subscriptione capituli.
5. Quæ regula limitatur in quibusdam casibus hic annotatis.
6. In inferioribus ecclesiis administratio bonorum & rerum persinet ad præsidem collegii & ad ipsum collegium.
7. Administratione bonorum divisa inter episcopum & capitulum, dignitas ecclesiæ & administratio iurium episcopatum remanet inter eos communis, & ponuntur plura exempla.
8. Consuetudine induci potest, quod administratio spiritualium sit divisa, pacto induci non potest.
9. In cæteris casibus non requiritur consilium aut consensus capituli, sed sufficit consensus solius episcopi.
10. Iurisdictio spectat ad episcopum, quam exercet quandoque habitæ consilio, quandoque consensus in præsentia capituli.
11. Episcopus in arduis an debeat procedere cum consilio capituli, vel cum consensu doctorum, obscure tractant, consuetudo decla-

rant certum modum procedendi est interpretativa.

12. Vbi consilium alicuius requiritur in actu debet prius ille actus tractari in præsentia illius & super eo consilium eius peti & expectari.
13. Vbi ad aliquem actum requiritur consensus alicuius, puta capituli, debet episcopus consentire cum capitulo & capitulum cum episcopo.
14. Regulariter in negotiis ecclesiæ tenetur episcopus requirere consilium capituli.
15. In certis casibus requiritur consensus capituli, qui hic enumerantur.

SEDE vacante nihil debet attentari à capitulo in præiudicium sedis; sede repleta Prælatus non potest disponere de rebus ecclesiæ sine capitulo, quia unum corpus censentur, Episcopus caput, canonici membra: c. novit, & cc. seqq. hoc tit. c. cum non liceat de præscript. ideo subnectit titulum de iis, quæ fiunt à Prælato &c. Certæ sunt juris regulæ, quod Episcopi, & abbates archiepiscopi, & alii ecclesiarum prælati de negotiis ecclesiasticis, maxime de illis, quæ spiritualia esse dicuntur, laicorum iudicio non disponunt, c. 2. de iud. c. fin. de reb. eccl. alien. vel non c. contingit. de arbit. & ibi gl. & Can. nisi clericis laici associantur auctoritate superioris, gloss. in d. c. contingit, vers. sed si compromittantur, c. per tuas, & ibi gloss. in verbo auctoritate, & Can. de arbit. Administratio bonorum Ecclesiæ de jure communi spectat ad Episcopum & capitulum communiter, & copulative, c. edoceri de re script. & ibi post gloss. Felin. num. 3. & seqq. plura allegans, & DD. Rot. divers. decis. 391. part. 1. ideo irrita est Episcoporum donatio, venditio, commutatio, vel quævis alia alienatio rei ecclesiasticæ, absq; collaudatione, & subscriptione capituli.